

Opi hyönteisistä

Eläinten viikon opas selkokielellä

SELKO

Teksti:

SEY Suomen eläinsuojelu

Ulkoasu:

Suvi Ojala

Kuvitus:

Olga Veselovskaya

Painopaikka:

PunaMusta Oy

Julkaisija:

SEY Suomen eläinsuojelu, 2026

Lintulahdenkatu 10

00500 Helsinki

www.sey.fi

Tämän oppaan tekstit
perustuvat tutkittuun tietoon.

Lähdeluettelon löydät:

www.sey.fi/hyonteinen

SEY
SUOMEN ELÄINSUOJELU

Sisällys

Eläimet haluavat voida hyvin	4
Hyönteiset tuntevat	8
Hyönteiset oppivat	9
Hyönteiset juttelevat	10
Erilaisia elinympäristöjä	12
Erilaisia aisteja	14
Hyönteisten kevät	16
Hyönteisten kesä	20
Älä pyydystä hyönteistä	24
Hyönteisten syksy	26
Hyönteisten talvi	28
Muista nämä	31

Tutustu hyönteisten maailmaan

Tämän vihkon avulla tutustut hyönteisiin ja hämähäkkeihin.

Opit tunnistamaan erilaisia eläimiä.
Samalla tutustut niiden erilaisiin kykyihin.
Voit kohdata hyönteisiä ja hämähäkkejä
sekä sisällä että ulkona.

Tämän vihkon avulla opit,
millaisia nämä pienet eläimet ovat,
ja miksi niiden olemassaolo on tärkeää.

Eläimet haluavat voida hyvin

Me ihmiset olemme eläimiä.
Myös kissat, koirat ja esimerkiksi
hiiret ja mehiläiset ovat eläimiä.

Olemme kaikki erilaisia.
Tarpeemme ovat kuitenkin samoja.
Haluamme voida hyvin
ja tehdä meille tärkeitä asioita.

Eläimen koko tai ulkonäkö
ei vaikuta siihen, millaisia
perustarpeita sillä on.

Kaikki eläimet tarvitsevat ruokaa, vettä ja
riittävästi lämpöä jotta ne selviävät.

Mehiläiset tarvitsevat vettä.
Kuvassa mehiläinen on juomassa vettä astiasta.

Hyönteiset ovat pieniä
ja ne elävät lyhyemmän elämän kuin ihmiset.
Silti niitä pitää kohdella hyvin.

Hyönteiset ovat hyvin erilaisia kuin me ihmiset.

Me ihmiset elämme keskimäärin
lähes 80-vuotiaiksi.

Hyönteiset elävät paljon lyhyemmän elämän.
Osa hyönteisistä elää vain muutaman kuukauden ajan.

Vaikka eläimen elämä olisi lyhyt,
kaikkia eläimiä pitää kohdella hyvin
niiden jokaisena elinpäivänä.

Jokainen eläin on arvokas omana itsenään

Sinun elämäsi on ainutkertainen ja arvokas.
Myös jokaisen eläimen elämä on ainutlaatuinen.
Eläimen elämää ei voi korvata,
jos eläin kuolee.

Eläimen älykkyys, koko tai ulkonäkö
ei vaikuta eläimen elämän arvoon.

Hämähäkki ei ole hyönteinen.
Hämähäkit kuuluvat hämähäkkieläimiin.
Hämähäkeillä on kahdeksan jalkaa.
Hyönteisillä on kuusi jalkaa.

TEHTÄVÄ: Hyönteinen vai hämähäkki?

Onko kuvassa hyönteinen vai hämähäkki?
Hyönteisellä on kuusi jalkaa.
Hämähäkillä on kahdeksan jalkaaa.

☐

Hyönteinen

☐

Hämähäkki

☐

Hyönteinen

☐

Hämähäkki

☐

Hyönteinen

☐

Hämähäkki

☐

Hyönteinen

☐

Hämähäkki

☐

Hyönteinen

☐

Hämähäkki

☐

Hyönteinen

☐

Hämähäkki

Montako hämähäkkiä löysit?
Kirjoita viivalle!

Hämähäkeillä ja hyönteisillä ei ole sellaisia aivoja
kuin meillä ihmisillä.
Hämähäkki saa seitin avulla
tietoa ympäröivästä maailmasta.

Hyönteiset tuntevat

Hyönteisillä ei ole sellaisia aivoja
kuin meillä ihmisillä.
Silti hyönteisetkin tuntevat asioita.

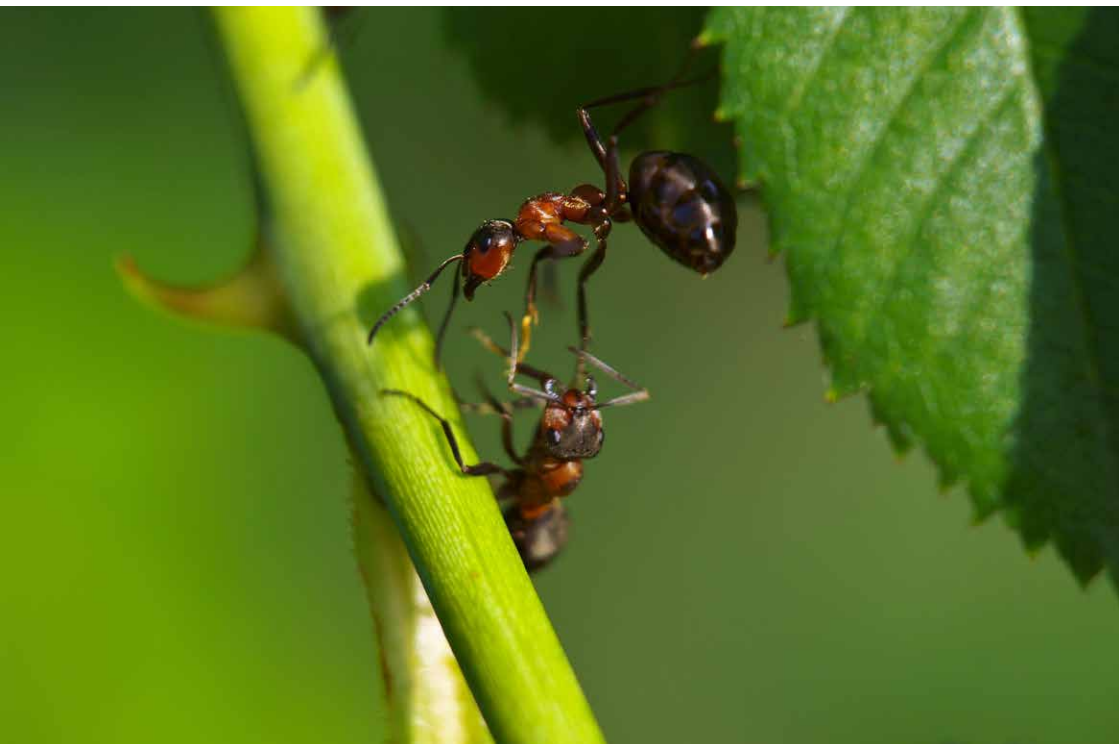
Hyönteisiä on tutkittu niin vähän,
että niiden älykkyydestä ei vielä tiedetä paljon.
Tiedetään kuitenkin, että
hyönteiset tuntevat jonkinlaista kipua.

Hyönteiset oppivat

Hyönteisten älykkyys on erilaista kuin ihmisten älykkyys.

Esimerkiksi muurahaiset pystyvät tekemään todella hyvää yhteistyötä.

Kimalaiset ja ampiaiset oppivat tunnistamaan ihmisen kasvoista. Erottaisitko sinä kimalaisten kasvot toisistaan?

Muurahaiset pystyvät tekemään niin hyvää yhteistyötä, että ne päihittävät jopa ihmisen.

Hyönteiset juttelevat

Hyönteisillä on omat tapansa keskustella.

Mehiläiset juttelevat myös
koskettamalla toisia mehiläisiä.
Ne käyttävät apuna hajuja
ja tekevät ääniä siivillään.

Mehiläiset keräävät kukista mettä.
Ne tekevät siitä hunajaa.

Jos mehiläinen löytää hyviä kukkia
joista se voi saada mettä,
mehiläinen tanssii.
Tällöin muut mehiläiset tietävät,
mistä mettä voi saada.

Jos mehiläinen törmää
vahingossa toiseen mehiläiseen,
se liikuttaa siipiään.
Surautus tarkoittaa ”oho, anteeksi”.

Hyttyset tunnistavat toiset hyttyset
äänen perusteella.

Hyttysen ininä voi olla meidän
ihmisten mielestä ärsyttävää.
Se on kuitenkin hyttysen tapa jutella.

Hyttysnaaraat ja hyttyskoiraat eli urokset
inisevät eri tavoilla.
Hyttysnaaraat inisevät matalampaa ääntä.
Hyttysnaarat ovat isompia ja niillä on isommat
siivet kuin hyttyskoirailla.

Hyttyset ja heinäsiirkat eivät voi äännellä
samalla tavalla kuin me ihmiset.
Ne ääntelevät esimerkiksi väristelemällä siipiä
tai hankaamalla jalkoja siipiä vasten.

Hyttysen ininä voi olla ihmisen mielestä ärsyttävää.
Hyttyselle se on tapa jutella.

Erilaisia elinympäristöjä

Eläimet ovat tottuneet asumaan
omissa elinympäristöissään.

Elinympäristöllä tarkoitetaan sitä aluetta,
jossa eläin asuu.

Esimerkiksi lähimetsä on
muurahaisen elinympäristö.

Jotta eläimet selviävät omassa elinympäristössään,
niille on kehittynyt erilaisia ominaisuuksia.

Suomessa on talvisin kylmä
ja kesäisin lämmintä.

Siksi täällä asuvien eläinten
täytyy pärjätä sekä kylmissä
että kuumissa oloissa.

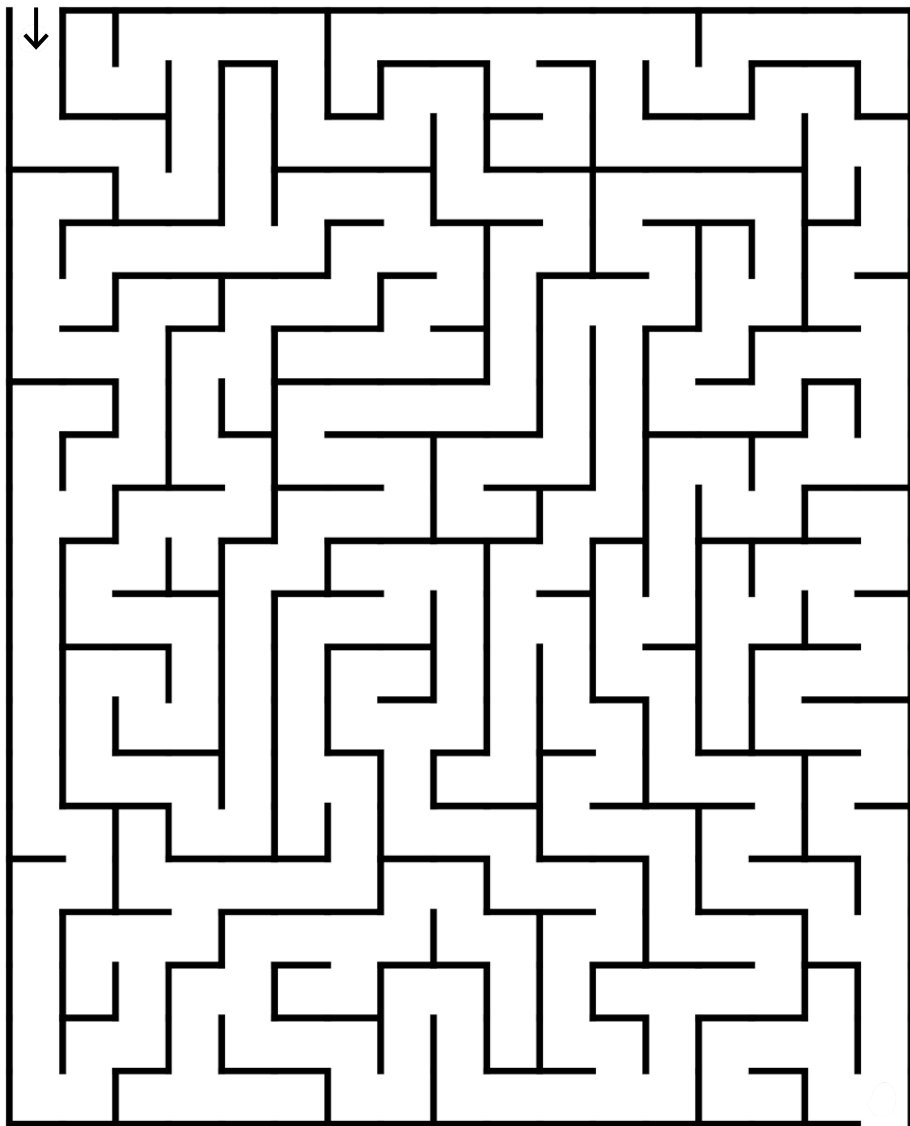

Lähimetsä on kuvassa näkyvän muurahaispesän
muurahaisten elinympäristö.

TEHTÄVÄ: Johdata eläin kotiin sen kaverin luo

Piirrä viiva labyrintin läpi.

Mehiläiset pystyvät näkemään sellaisia värejä,
joita me ihmiset emme näe.

Erilaisia aisteja

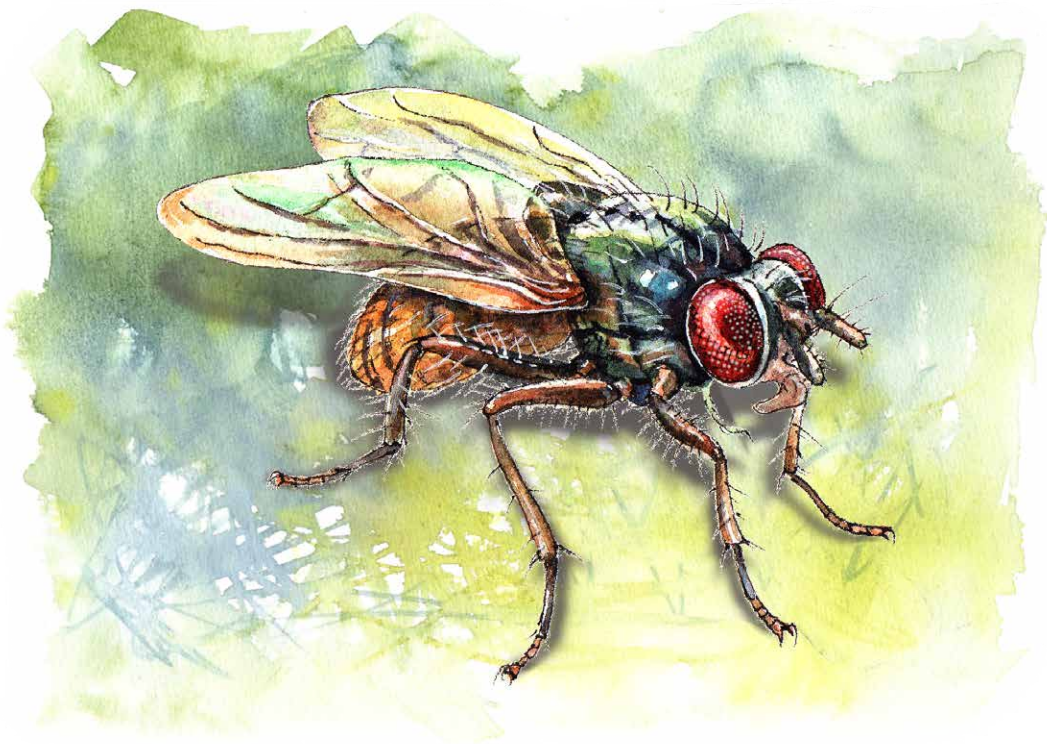
Monilla eläimillä on sellaisia aisteja,
joita meillä ihmisillä ei ole.

Esimerkiksi mehiläiset näkevät
maailman eri tavalla kuin me ihmiset.
Mehiläiset pystyvät näkemään
ultravioletin värin.
Me ihmiset emme näe ultraviolettia väriä.
Mehiläisten maailma onkin värikkäämpi
kuin meidän ihmisten maailma.

Kärpäsillä on silmissään useita silmiä.
Niiden silmät aistivat liikkeen hyvin tarkasti.
Useista silmistä on kärpäsillemme hyötyä.
Kärpäset pääsevät silmien avulla
helpommin pakoon saalistajia.

Kärpäsen eri silmillä on eri tehtäviä.
Osa kärpäsen silmistä näkee
paremmin eteenpäin,
osa takaviistoon ja
osa suoraan ylöspäin.

Maailma näyttää ja tuntuu kärpäsestä
tai mehiläisestä hyvin erilaiselta kuin ihmisestä.

Kärpänen näkee silmillään moneen eri suuntaan.

Hyönteisten kevät

Keväällä luonto herää,
kun sää lämpenee.

Kevään ensimmäisillä
pienillä hyönteisillä on tärkeitä tehtäviä.
Monet kasvit eivät kuki vielä keväällä.
Siksi kimalaisilla ja mehiläisillä
on kova työ löytää syötävää.
Kukkivat pajut ja kevään ensimmäiset kukat
ovat niille hyvin tärkeitä.
Kun nämä eläimet etsivät ruokaa,
ne pölyttävät kasveja.
Samalla ne auttavat kasveja lisääntymään.

Kukkivat pajut ovat keväällä
monille hyönteisille tärkeää ruokaa.

Ampiaiset herättävät meissä ihmisissä monenlaisia tunteita.

Keväisin ja kesäisin
ulkona lentävät hyönteiset
voivat herättää erilaisia tunteita.
Osa hyönteisistä voi näyttää
meidän ihmisten mielestä mukavilta.
Osa hyönteisistä voi tuntua pelottavilta.
Moni ihminen pitää esimerkiksi kimalaisista.
Moni taas pelkää ampiaisia.

TEHTÄVÄ: Tunnista hyönteinen

Yhdistä kuva
oikeaan kuvaukseen.

Kimalaiset ovat
tasaisen pulleita ja karvaisia.
Niissä on lähes aina mustaa.

Mehiläiset ovat karvaisia.
Ne eivät ole yhtä karvaisia kuin kimalaiset.
Mehiläisten takapää on usein raidallinen.

Ampiaisilla on hyvin kapea kohta
keskellä niiden ruumista.
Ampiaisen takaruumiissa on
mustia raitoja keltaisella pohjalla.

Kukkakärpäsillä voi olla raitoja
samalla tavalla kuin ampiaisella.
Kukkakärpäsellä ei ole kapeaa vyötäröä.

Kukkakärpänen näyttää ampiaiselta siksi,
että se voi suojautua
saalistajia vastaan.

TEHTÄVÄ: Hyönteisbongaus

Tarkkaile luontoa
ja kevään ensimmäisiä pölyttäjiä.

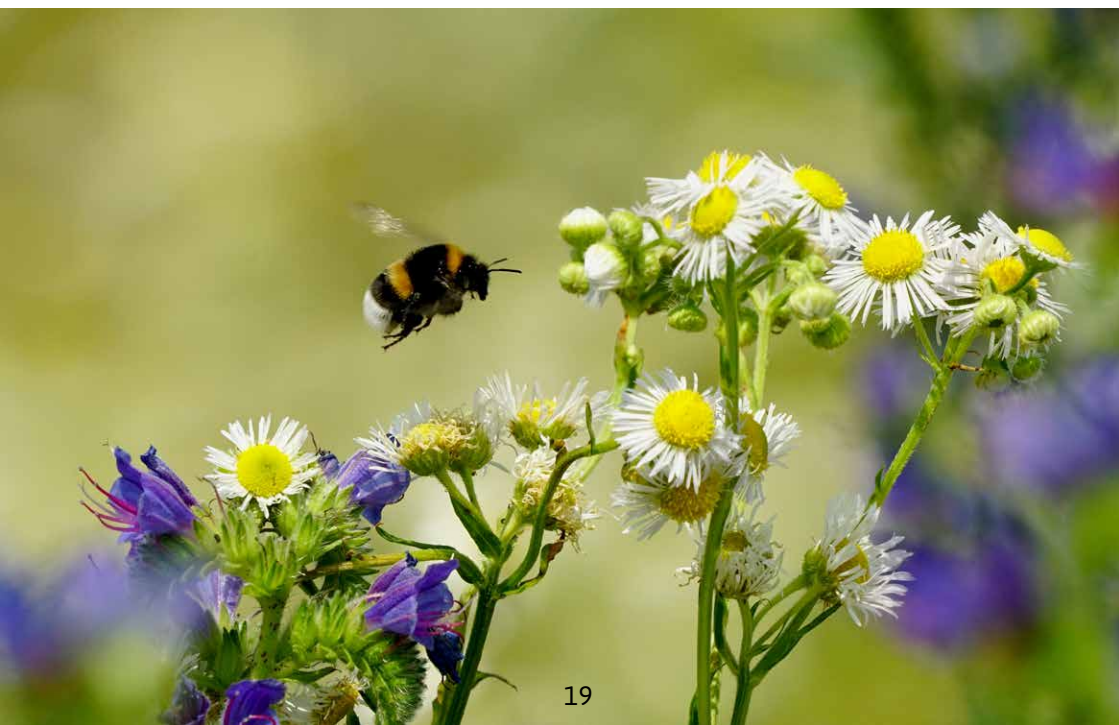
Seuraa muutaman minuutin ajan
löytämäsi eläintä ja kirjoita:

- Mikä laji on kyseessä?
- Mitä ötökkä tekee?

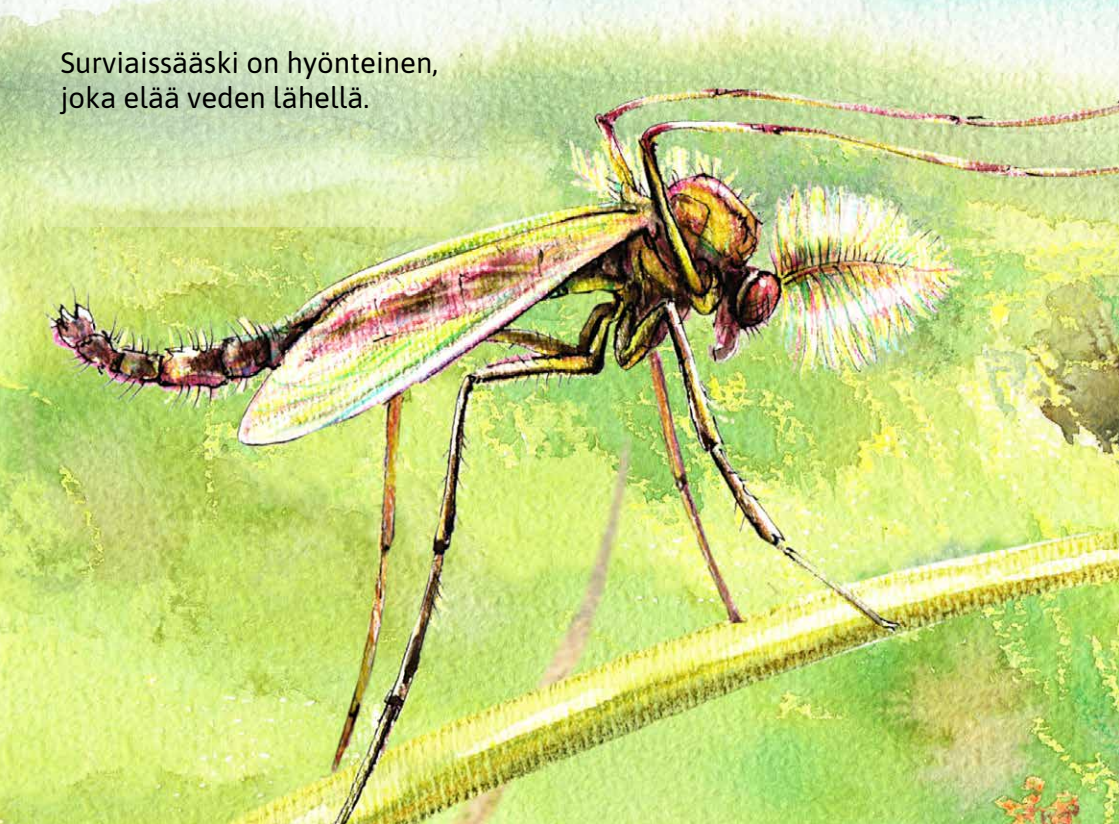
Voit etsiä myös netistä lisätietoa kyseisestä lajista.

Hyönteisiä on helppointa löytää
sellaisista paikoista, joissa on
paljon kasveja ja esimerkiksi vettä.

Muista pysyä kauempana hyönteisistä.
Älä koske eläimiin.

Surviaissääski on hyönteinen,
joka elää veden lähellä.

Hyönteisten kesä

Kesäisin luonnossa on paljon syötävää.
Silloin elämää on kaikkialla.

Maailmassa on yli miljoona hyönteislajia.
Yli puolet kaikista maailman
eläinlajeista on hyönteisiä.

Surviaissääskiä elää melkein kaikkialla maailmassa.
Surviaissääsket elävät veden lähellä.
Ne ovat vesihyönteisiä.

Surviaissääsket ja niiden toukat ovat
tärkeää ruokaa monille eläimille.

Eläimet viihtyvät parhaiten
sellaisella pihalla, jota ei hoideta liikaa.

Siistiksi leikatulla nurmikolla
ei ole kaikille eläimille ruokaa ja suojapaikkoja.

Niitty voi olla hyönteisille
paljon mukavampi eläinympäristö.
Niityllä on usein paljon ruokaa ja piilopaikkoja.

TEHTÄVÄ: Yhdistä väite oikeaan eläimeen

Kirjoita väitteen numero tyhjään ruutuun oikean lajin vieressä.

1. Tällaiset eläimet keräävät kasveista mettä.

2. Tällä eläimellä on erittäin kapea kohta keskellä vartaloa.

3. Tämä eläin viihtyy sisällä,
koska sisällä on kuiva ilma.

4. Tämän eläimen toukat talvehtivat lehdissä.

5. Tällä eläimellä on monta silmää.
Sen silmillä on eri tehtäviä.

6. Nämä eläimet ovat tosi hyviä tekemään yhteistyötä.

Muurahainen

Ampiainen

Kärpänen

Mehiläinen

Nokkosperhonen

Huonehämähäkki

Älä pyydystä hyönteistä

Luonto on monien eläinten koti.
Hyönteisilläkin on oikeus olla kotona rauhassa.
Luonnossa asuviin eläimiin ei saa koskea.
Luonnossa asuvia eläimiä ei saa kesyttää.

Joskus meitä ihmisiä ärsyttää,
jos kohtaamme sellaisia eläimiä,
joista emme pidä tai joita me pelkäämme.

Silloin kannattaa muistaa,
että luonnossa elävät eläimet
yrittävät pärjätä omassa elinympäristössään.
Ne eivät voi muuttaa muualle,
jos ne eivät pidä meistä.

Luonto on luonnossa asuvien eläinten koti.
Kuvassa on sudenkorento.

Eläintä ei saa pyydystää.
Hyönteisiä kannattaa tarkkailla kauempaa.

Muistilista

- Pidä turvallinen etäisyys, kun tutkit hyönteisiä.
- Älä kerää eläintä purkkiin huvin vuoksi tai lemmikiksi.

Jos ihminen pyydystää luonnoneläimen lemmikiksi, eläin ei voi hyvin.

Vaikka eläin näyttäisi rauhalliselta, se pelkää olla ihmisen seurassa.
Luonnoneläimelle on hyvin vaikeaa järjestää sellaiset olot, joissa se viihtyisi.

Jos hyönteinen tai hämähäkki eksyy sisälle, sen voi siirtää varovasti siirtää ulos.
Pyydä aikuinen avuksi.

Perhosen toukat talvehtivat lehdissä.

Hyönteisten syksy

Syksyllä luonto alkaa valmistautua talveen.
Kun sää viilenee,
myös hyönteiset valmistautuvat talveen.
Niiden liikkeet alkavat hidastua.

Jos hyönteisiä haluaa auttaa syksyllä,
pihaa ei kannata pitää liian siistinä.
Maahan pudonneet puiden lehdet
ovat joillekin hyönteisille tärkeitä
suojavaikkoja ja piilopaikkoja.
Esimerkiksi perhosten toukat talvehtivat lehdissä.

Osa hyönteisistä saattaa käyttäytyä syksyllä meidän ihmisten mielestä omituisesti.

Esimerkiksi ampiaiset voivat vaikuttaa eksyneiltä tai jopa äreiltä. Se johtuu siitä, että ampiaisen elämässä tapahtuu syksyisin isoja mullistuksia.

Ampiaiset voivat olla syksyllä äreitä.
Niiden elämässä tapahtuu syksyisin isoja muutoksia.

Hyönteisten talvi

Talvella luonto hiljenee.
Silloin moni eläin horrosta.
Osa eläimistä nukkuu talviunta.
Jotkin eläimet muuttavat talven ajaksi etelään.

Osa hyönteisistä kuolee talven aikana.
Se on osa luonnon kiertokulkua.

Hyönteiset ovat vaihtolämpöisiä eläimiä.
Vaihtolämpöisyys tarkoittaa sitä,
että hyönteisten ruumiinlämpö on sama
kuin ympäristön lämpötila.

Kaikki hyönteiset eivät lepää talvella.

Hyppyhäntäinen on hämähäkki,
joka liikkuu talvella jopa lumihangella.

Hämähäkit ja monet hyönteiset talvehtivat siten,
että ne kaivautuvat esimerkiksi
puiden kaarnan alle.
Paarmat ja hyttyset talvehtivat munina
ojissa ja lammikoissa.

Kaikki hyönteiset ja hämähäkit
eivät lepää talvella.
Hyppyhäntäiset ovat tällaisia pieniä eläimiä.
Ne liikkuvat talvella jopa lumihangella.

Jotkut huonehämähäkit viihtyvät sisällä.
Ne pitävät kuivasta huoneilmasta.
Näilläkin hämähäkeillä on tärkeä tehtävä.
Ne syövät esimerkiksi pieniä hyönteisiä.

Jos näet sisällä hyönteisen
tai hämähäkin, älä säikähdä.
Selvitä yhdessä aikuisen kanssa,
millaisesta lajista on kyse.
Siirtäkää eläin tarpeen mukaan sopivaan paikkaan.
Hyönteisen tai hämähäkin voi siirtää
esimerkiksi ulos halkopinoon.

MUISTA NÄMÄ ASIAT

Kaikkia eläimiä pitää kohdella hyvin.

Luonto on hyönteisten koti.
Hyönteisillä on luonnossa monia tärkeitä tehtäviä.
Niillä on oikeus elää kotonaan rauhassa.

Hyönteisiä kannattaa tutkia turvallisen etäisyyden päästä.
Älä kerää eläintä purkkiin hovin vuoksi.
Älä pyydystä hyönteistä tai hämähäkkiä lemmikiksi.

Hämähäkki ei ole hyönteinen.
Hämähäkit kuuluvat hämähäkkieläimiin.
Hämähäkillä on kahdeksan jalkaa.
Hyönteisillä on yleensä kuusi jalkaa.

Hyönteisillä ei ole samanlaisia aivoja kuin meillä ihmisillä.
Hyönteiset kokevat silti kipua
melko samalla tavalla kuin muut eläimet.

Tämä vihko on selkokielineen tieto- ja tehtäväpaketti vuoden 2026 Eläinten viikon teemasta, hyönteisistä ja hämähäkeistä. Vihkoa voi käyttää opetuksessa läpi vuoden.

Vihkoa voi tilata maksutta osoitteesta sey@sey.fi. Tutustu Eläinten viikkoon osoitteessa www.sey.fi/hyonteinen.

SEY on Suomen suurin eläinsuojelujärjestö ja eläinsuojelun asiantuntija. SEYn toimialaan kuuluvat kaikkiin eläimet. SEYn toiminta kattaa koko maan.